

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

III МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

**Місце проведення: Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Association of Universities of Ukraine
Odessa Regional State Administration
Odessa City Council
Odessa Regional Advanced Training Institute for Teachers
Education and Culture Centre «Confucius Institute»**

**SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K. D. USHYNsky**

**THIRD INTERNATIONAL CONGRESS
«GLOBAL CHALLENGES OF PEDAGOGICAL EDUCATION
IN ACADEMIC SPACE»**

18-21 May 2017

South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
26, Staroportofrankivska Str.

Odessa
2017

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського
(протокол № 11 від 27 квітня 2017 року)

Укладачі:

Чебикін Олексій – доктор психологічних наук, академік НАПН України (голова)
Ананьєв Антон – кандидат психологічних наук, приват-професор (Україна)
Андрющенко Віктор – доктор філософських наук, академік НАПН України (Україна)
Богущ Алла – доктор педагогічних наук, академік НАПН України (Україна)
Білова Наталія – кандидат педагогічних наук, приват-професор (Україна)
Балуба Ігор – кандидат історичних наук, начальник відділу педагогічної та післядипломної освіти Міністерства освіти і науки України (Україна)
Бідний Григорій – професор Університетського коледжу м. Нью Джерсі (США)
Богданова Інна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Гаєвець Яна – кандидат педагогічних наук, викладач (Україна)
Гайжугіс Альгірдас – габілітований доктор гуманітарних наук, академік, член-кореспондент Академії наук Литовської республіки (Литва)
Дін Сін – PhD, координатор Освітньо-культурного центру КНР «Інститут Конфуція» (Китай)
Джангулашвілі Леван – професор (Грузія)
Джуринський Петро – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Долинський Борис – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Жаровцева Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Жук Олександр – доктор педагогічних наук, професор (Білорусь)
Задорожна Любов – кандидат філософських наук, заступник директора Одеського обласного інституту вдосконалення вчителів (Україна)
Койчева Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Копусь Ольга – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Курлянд Зінаїда – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Мартінова Раїса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (Україна)
Музиченко Ганна – доктор політичних наук, професор (Україна)
Наумкіна Світлана – доктор політичних наук, професор (Україна)
Осипова Тетяна – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Пальшкова Ірина – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Попова Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Саннікова Ольга – доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України (Україна)
Симоненко Світлана – доктор психологічних наук, професор (Україна)
Скворцова Світлана – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (Україна)
Тарасенко Ольга – доктор мистецтвознавства, професор (Україна)
Хмель Наталя – кандидат психологічних наук, приват-професор (Україна)
Яковлева Марина – кандидат психологічних наук, доцент (Україна)

Усі матеріали друкуються в авторській редакції.

Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі : матеріали
Г 54 III Міжнародного Конгресу (м. Одеса, 18-21 травня 2017 року) / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 678 с.

ISBN 978-966-916-275-5

До збірника ввійшли матеріали III Міжнародного Конгресу «Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі», присвяченого узагальненню педагогічних, психологічних та соціально-політичних аспектів підготовки сучасного вчителя; системі формування духовного та інтелектуального потенціалу сучасної молоді; перспективним психолого-педагогічних концепціям підготовки вчителя в системі університетської освіти; інноваційним авторським педагогічним технологіям.

Збірник рекомендовано для широкого кола фахівців, які цікавляться проблемами педагогічної освіти.

УДК 378.4:37.015.3+001
ББК 74+72я43

КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Богатов А. О., Бурдюжа С. В.
Університет Ушинського, Україна

Сьогодні у виховному процесі загальноосвітньої школи є чималий арсенал форм і методів роботи, спрямованих на формування патріотичного виховання учнівської молоді. Серед різноманітних форм виховної діяльності педагогічного колективу школи, які сприяють формуванню загальнолюдських цінностей у підростаючого покоління, особливе місце належить краєзнавчо-туристичній діяльності. Краєзнавчо-туристична діяльність передбачає не тільки фізичний розвиток учня, а й пізнання рідного краю, вивчення його історії, звичаїв та обрядів, народних ремесел і традицій. Реалізація завдань руху учнівської молоді покладено в першу чергу на педагогічні колективи шкіл.

Головними завданнями, що повинні реалізовуватися у загальноосвітніх навчальних закладах під час краєзнавчо-туристичної діяльності є: реалізація державної політики в галузі освіти засобами туризму, краєзнавства, спорту й екскурсій; надання методичної допомоги вчителям з питань упровадження форм і методів туристсько-краєзнавчої діяльності з учнівською молоддю в практику навчально-виховної діяльності; створення умов для гармонійного розвитку особистості, задоволення потреб дітей та підлітків у загальній освіті, організації їх оздоровлення, дозвілля і відпочинку; виявлення, розвиток і підтримка юних талантів, стимулювання творчого самовдосконалення дітей та юнацтва, розвиток краєзнавчо-дослідницької діяльності учнів; формування у дітей та юнацтва національної самосвідомості, активної громадянської позиції, прагнення до здорового способу життя; задоволення потреб учнівської молоді у професійному самовизначенні відповідно до їх інтересів і здібностей; просвітницька діяльність [1].

В Україні склалася і успішно діє система дитячо-юнацького туризму і краєзнавства, яка є невід'ємною складовою загальної освіти. У процесі пізнання історії рідного краю, витоків національної культури, історичних і культурних надбань предків у юних туристів виховується почуття дбайливого ставлення та поваги до історії краю, формується фізично-здорова і духовно розвинена особистість [1; 2].

Різнманітні форми діяльності забезпечують комплексний характер краєзнавчо-туристичної діяльності у навчанні, вихованні й оздоровленні учнів, в ній закладені широкі можливості для творчої самодіяльності – спортивної, наукової, художньої, технічної, соціальної і педагогічної.

Для системи краєзнавчо-туристичної діяльності важливим є її постійний розвиток, якісне і кількісне удосконалювання, це є рух уперед, постійне відновлення.

Основними завданнями краєзнавчо-туристичної діяльності є: допомога школі у навчанні й вихованні учнів, відродженні духовності, моральності, національної самосвідомості; прищеплювання любові до праці; залучення школярів до проведення в походах пошукової та суспільно-корисної роботи; виховання міцного і дружнього учнівського колективу, встановлення й зміцнення зв'язків між дітьми різних шкіл, національностей; загартовування учнів фізично й морально [4].

Туризм у поєднанні з краєзнавчою діяльністю є багатограним видом діяльності учнів. Він дає їм змогу самовдосконалюватися, формувати фізичні якості, яким приділяється особлива увага. Навчання у школі, участь у суспільно-корисній праці, гуртках, а для багатьох ще й заняття в музичній, художній та інших школах, приготування домашніх завдань, читання літератури – усе це потребує від учнів значних витрат енергії. Тому для зняття втоми їм потрібен повноцінний відпочинок, який включає заняття в краєзнавчо-туристичних гуртках, походи вихідного дня, ігри. За цих умов організація правильного відпочинку учнів, особливо у вихідні дні й на канікулах є одним з невідкладних завдань батьків і школи [2].

Звісно вчителі не заперечують педагогічну цінність екскурсій, але часто забувають про туристичні походи. Деякими причинами цього явища є надзвичайна зайнятість учителів основною роботою – уроками, тому займатися з дітьми туризмом їм доводиться у свій вільний час; відсутність окремої оплати за проведення туристської роботи, до того ж учитель завжди був змушений сам здійснювати чималі витрати з особистого бюджету, щоб мати можливість ходити із класом у туристські походи [3].

Змістовні, систематичні заняття туризмом і краєзнавством позитивно впливають на духовний розвиток учнів. Вони змінюють напруження, дають позитивний вихід енергії, створюють умови для самореалізації і розвитку творчих здібностей школярів. Краєзнавчо-туристична діяльність допомагає у формуванні в учнів низки морально-вольових якостей: дисциплінованості, цілеспрямованості, милосердя, витримки, товариськості, працьовитості, загартовує волю, вчить поважати людей і цінувати їхню працю.

Краєзнавчо-туристична діяльність, як засіб соціалізації учнів, сприяє формуванню моральної культури особистості й має спиратися на основні принципи педагогіки. Особливу роль у туристсько-краєзнавчій діяльності відіграє принцип колективізму, бо виховання в колективі й через колектив відіграє пріоритетну роль у формуванні рис характеру учнів. Вона допомагає відчувати й пізнати учням такі почуття, як дружба й товариськість і як вони цінуються в похідних умовах. Спільна участь у походах виробляє в них уміння поєднувати особисті інтереси з інтересами товаришів, створює відносини взаєморозуміння і взаємодопомоги, які в кінцевому результаті переходять у міцну дружбу. Разом з тим, туристи-краєзнавці мають знати, що умови похідного життя не завжди легкі, вони потребують постійної турботи про товаришів, прояву взаємодопомоги, формують колективістські почуття [1; 4].

Встановлено, що важлива сутність краєзнавчо-туристичної діяльності у навчально-виховному процесі школярів полягає в нерозривному зв'язку вивчення основ наук з практикою, життям, довкіллям. У процесі вивчення різних дисциплін шкільної програми в учнів розвивається інтерес до своїх родинних та національних витоків, формується прагнення продовжувати традиції свого народу. Школярі поступово усвідомлюють сутність процесів у природі та між людьми, принципи співіснування, історичні зв'язки.

Література

1. Биржаков М. Б. Введение в туризм / М. Б. Биржаков. – СПб. : Изд. дом «Герда», 2000. – 192 с.
2. Костриця М. Ю., Обозний В. В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота / М. Ю. Костриця, В. В. Обозний. – К. : Вища школа, 1995. – 224 с.
3. Лунячек В. Е., Багач С. В. Управління туристсько-краєзнавчою роботою у загальноосвітніх навчальних закладах: Навчально-методичний посібник до курсу «Новітні технології в управлінні освітою» / В. Е. Лунячек, С. В. Багач. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 43 с.
4. Серебрій С. Туристсько-краєзнавча робота : проблеми і перспективи / С. Серебрій // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – № 24 – С. 6–8.

ЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПЛАВАННЯ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Бурдюжа С. В.

Університет Ушинського, Україна

У суспільстві, побудованому на гуманістичних і демократичних засадах, здоров'я людини є найвищою цінністю, найважливішим надбанням держави; воно – безперечний пріоритет, фундамент життєстійкості та процесу розвитку. Однією з найбільш важливих і складних завдань, що стоять перед фахівцями фізичної культури і спорту, є формування усвідомленої потреби в систематичних заняттях фізичною культурою для досягнення і підтримання належного рівня здоров'я.

До засобів фізичного виховання ставляться гігієнічні фактори, природні сили, фізичні вправи. На фізичний розвиток людини роблять також вплив різноманітні рухи, що входять в різні види діяльності (такі як наприклад праця та ін.), безумовні рефлекс, масаж.

Повноцінне рішення завдань фізичного виховання досягається тільки при комплексному застосуванні всіх засобів, оскільки кожне з них по-різному впливає на організм [5].

Гігієнічні чинники (режим занять, відпочинку, сну і харчування, гігієна приміщення, майданчики, одягу, взуття, фізкультурного інвентарю та ін.) підвищують ефективність впливу фізичних вправ на організм. Якщо вправи проводяться в чистому, світлому приміщенні, то у студентів виникають позитивні емоції, підвищується працездатність, полегшується освоєння цих вправ і розвиток фізичних якостей [5].

Гігієнічні фактори мають і самостійне значення: вони сприяють нормальній роботі всіх органів і систем. Наприклад, доброякісне і регулярне харчування забезпечує своєчасну доставку всім органам необхідних поживних речовин, сприяє нормальному розвитку людини, а також позитивно впливає на діяльність травної системи і попереджає її захворювання. Нормальний сон забезпечує відпочинок і підвищує працездатність нервової системи. Правильне освітлення попереджає виникнення захворювань очей (короткозорість і ін.) і створює найбільш сприятливі умови для орієнтування людей у просторі. Чистота приміщення, фізкультурного обладнання, інвентарю, іграшок, атрибутів, а також одягу, взуття, тіла дітей служить профілактикою захворювань. Дотримання режиму дня привчає студентів до організованості, дисциплінованості [3; 5].

Природні сили природи (сонце, повітря, вода) підсилюють ефективність впливу фізичних вправ на організм. Під час занять фізичними вправами на повітрі, при сонячному випромінюванні у студентів виникають позитивні емоції, більше поглинається кисню, збільшується обмін речовин, підвищуються функціональні можливості всіх органів і систем. Сонце, повітря і вода